

Библиотека
Иџака

© Миомир Ристић, 2026

Миомир Миша Ристић

ЧАРШИЈСКА
ПАПАЗЈАНИЈА

Одисеја
Београд, 2026.

Милорад Љуштина и кочење главом

После вишегодишњег боравка у Индији, где је Љусин отац био у дипломатији, породица се вратила у свој стан у Француској улици, јер деца треба да студирају. Љуса упише Правни факултет и почне да се забавља са Милијаном из Зетске улице. Два спрата изнад стана Љуштина станују браћа Никчевићи. Најмлађи се забавља са Миром, старијом Милијанином сестром. Тако је ова траса од Зетске до Француске, низ Скадарлију, већ уходана.

Љуштине, сви осим Љусе, имају породични проблем са пробавом после Индије. Иако у Индији странци нису јели храну ван амбасада, због разних бактерија и вируса, Љуса је највише волео управо њихову уличну храну с ростиља, са мноштвом зачина и екстремно љуту. Тако је, већ у старту пресудио свакој бактерији и вирусу и био једини у породици који се из Индије вратио без последица по здравље. Уз додатни профит; са знањем локалног језика и одличним енглеским.

Како су сви Дорћолци претплаћени на Дунав, тако и Љуса са својом Милијаном крене на пецање. Глас да смуђ и шаран раде и да се залеће штука брзо прохуји крајем. Уском стазом од Дунавске улице до топлане, поред левог

зида „Копаоника“, откупне фирме грађевинског материјала и секундарних сировина, стиже се на железнички колосек. Туда пролазе теретне композиције које иду од Дунав станице, поред Куле Небојше до Савског пристаништа и главне београдске станице. Обично је пруга слободна. Али, тад је била паркирана дугачка теретна композиција за чије би обилажење било потребно много времена. Зато су, као и обично, одлучили да се провуку испод вагона. Пруга је уздигнута, размак између точкова подужи, а кад локомотива повуче вагоне то је било толико споро да су Дорђолци, без узрујавања, могли да прођу испод. Тако је било и сад. Љуса је кренуо први и прошао на другу страну, али је Милијана остала између шина и ухватила ју је паника. Препаднута, није могла да се помери. Љуса баци штапове, врати се под воз да извуче Милијану и избаци је на другу страну. Иако је воз спор, по удару локомотиве – паника чини своје – нека кука под вагоном закачи Љусу, повуче га и смрска му леву руку изнад лакта. Прихвативши повређену руку десном, оде до „Копаоника“, до портира, да позове хитну помоћ. Кад је коначно стигла, одвезен је на ВМА код професора Папа; овај рече да ту нема шта да се крпи јер је кост смрскана и да је једино решење ампутација.

Чим је дозвољена посета, у ходнику пред његовом собом, у којој је лежало још десетак пацијената, скупило се друштво из целог краја. Улазимо наизменично, а кад му неко постави глупо питање, Љуса одговара: „Сине, опалићу те левом“. Није могао да се суздржи од црног хумора. У другом кревету од њега лежи младић са гипсаном крагном о коју виси тег. Не може да се помери. Љуса нам каже да је пао с крушке и повредио вратни пршљен и да га сви

из собе стално запиткују да није, можда, пао с крушке, а он их шаље у материну – црни хумор само врца.

Прође неко време и Љуса се ожени Милијаном, отвори адвокатску канцеларију и набави ауто са ножним командама како би могао да вози и једном руком. Добили су сина, Николу, чији је рођендан увек ишчекиван у крају – јак разлог за добар провод у кућним условима. Иза поноћи би нестало пића; тада би Љуса са Пером Манкијем и браћом Раковић сео у ауто и отишао до, тад јединог, драгстора у граду, испод раскрснице Нушићеве и Дечанске. Сва четворица су корпулентни, а ауто има двоја врата. Тешко је угурати се, а још теже изаћи. Тако Љуса стане пред раскрсницу, тамо где је паркирање забрањено, да ови сиђу у подземни пролаз у драгстор, али не повуче ручну кочницу до краја. Рака, који је седео десно, не устаје, ова двојица иза не могу напоље јер чекају да он изађе први, а сви поднапити. Милицајац је сачекао жртве: прилази Љуси и нешто му говори кроз затворен прозор. Ова тројица се смеју све јаче, ауто се тресе од смеха. Пандур, изнервиран понашањем „делинквената“, отвара врата на која је Љуса био наслоњен. Без леве руке да се дочека, гузица му остаде на седишту а горњи део тела се превали, па тресну главом о асфалт. Ауто крену полако низ Нушићеву; Љуса кочи главом, пандур запрепашћен из све снаге покушава да заустави ауто, а она тројица се пред том надреалном сликом заценише од смеха. Задњи десни точак се, срећом, прислони на високи тротоар и ауто стаде. Рака изађе, конечно, за њим и ова двојица, па подигоше Љусу одране главе. Објаснише милицајцу да је Николи рођендан, само ће да купе пиће и одлазе. Не верујући шта је видео и шта га је снашло, човек се удаљио без речи.

Професор Тошков и студенти Белоти, Павловић и Ристић

После Другог светског рата први прави професор виолине на Музичкој академији у Београду био је Петар Тошков. Покривао је места концерт-мајстора у Филхармонији и Београдској опери. Био је сигуран у себе, непогрешив у свему што је радио. Међу студентима – нешто млађим од њега – нашли су се Алемко Белоти, таленат из Сплита, који по завршетку Академије постаде Београђанин, а касније и концерт-мајстор у већини београдских оркестара. Други је био Александар Павловић, касније професор на Академији. Трећи Драгутин Ристић, талентован али неамбициозан, у београдским оркестрима увек је водио друге виолине.

Сви студенти су увек присуствовали часовима својих колега. Тог дана је први свирао Белоти. Спржио је виртуозни комад *Etide-Caprice*, Бахову партиту, концерт. Професор Тошков седи, ништа не исправља, Белоти свира више од пола сата, и у једном тренутку измаче му један тон. Скочи Тошков са столице: „Млади колега, како Вас није срамота! Долазите неспремни, трошите ми и време и нерве“, и избаци га с часа.

Други на пању је Аца Павловић. Скромних могућности – очигледно, Бог га није обдарио. Развлачи време и нерве и колегама и професору. Тошков је стрпљив, понешто каже, углавном ћути без обзира на то шта овај свира. Заврши се и та агонија. Аца изађе, а Драган Ристић не издржа, охрабри се и упита: „Професоре, Алемка сте избацили с часа због једне једине грешке, иако је све одлично свирао, а овога трпите цео сат и уопште не реагујете!“

Тошков му одговори: „Тачно, али од њега је и Бог дигао руке.“

Фи-фи-фии-ина г-го-о-оспођа!

У Студију 10 Радио Београда тон-мајстор Пера Марић се припрема за снимање. Тон-мајстор Зоран Јерковић је управо завршио снимање и напушта студио. Петар Пит Теслић режира радио-драму и припрема текст. Изванредни глумци полако заузимају своја места: Радмиловић, Бутковић, Славко Симић и други генијалци.

У једном тренутку кроз велико прозорско стакло између студија и технике, Пит примети веома атрактивну младу жену како улази у студио, па се тихо и дискретно обрати Пери: „Ко је ова стра-а-а-шна пи-пи-пи...“ Пера се окреће ка Питу и каже:

„Пите, то ми је жена!“ Пит направи блесав израз лица и промуца: „Баш фи-фи-фии-ина г-го-о-оспођа!“

Дорадник

Удата, стамена, дугонога, пожељна млада жена, испред своје куће лопатом чисти снег.

Случајно поред куће пролази њен „дорадник“ и пита: „Зар не би требало да то ради твој муж?“

Она одговара: „Да, али отишла је у самопослугу“.